

หลักการและแนวทางในการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เกี่ยวกับนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล

โดย ศาสตราจารย์เสน่ห์ จามริก*

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เพื่อความเข้าใจของสาธารณชนโดยทั่วไป คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ขอเรียนว่า การที่คณะกรรมการ ฯ จะดำเนินการตรวจสอบเกี่ยวกับนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาลต่อไป ถือเป็น การดำเนินการตามภาระหน้าที่โดยปกติ ซึ่งมีหลักการและแนวทาง ดังนี้

1. หลักการในการทำหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

1.1 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ถือเป็นความสำคัญที่สาธารณชนคนไทยต้องเรียนรู้ รับรู้และเข้าใจร่วมกัน

1.2 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเข้าใจเป็นอย่างดี และสนับสนุนหลักนโยบายในการปราบปรามยาเสพติดของรัฐบาล การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทักท้วงในเรื่องการปฏิบัติ มิได้หมายความว่า คณะกรรมการ ฯ ไม่เห็นด้วยกับการปราบปรามยาเสพติด

1.3 คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีความเข้าใจ และขอให้กำลังใจเจ้าหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติภารกิจในระดับที่ต้องเสี่ยงภัยและเสี่ยงชีวิต

1.4 ในขณะเดียวกัน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ก็ประสงค์จะให้ นโยบายและมาตรการดังกล่าว อยู่ในขอบข่ายเป็นที่ยอมรับนับถือของอารยชน เพราะเป็นเกียรติภูมิของประเทศชาติโดยส่วนรวม การที่มีองค์กร/บุคคลต่าง ๆ ทักท้วง หรือคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติทำการตรวจสอบในกรณีดังกล่าว มิใช่เป็นการดำเนินการเพื่อจับผิดใคร แต่เพื่อเป็นการรักษาเกียรติภูมิของประเทศชาติในประชาคมโลก ซึ่งเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องดำรงอยู่ร่วมในประชาคมโลก ทั้งนี้ เป็นพันธะที่จะคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ ไม่เฉพาะแต่ตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ยังเป็นพันธะทางกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่อีกด้วย

* สรุปสาระสำคัญจากการแถลงข่าวต่อสื่อมวลชนเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2546 เวลา 15.00 น. ณ ห้อง 501 สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

2. พันธะตามรัฐธรรมนูญ

2.1 หลักนิติธรรม เป็นหลักของความถูกต้องชอบธรรมทางกฎหมาย ซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างน้อย 3 ประการ คือ

2.1.1 เป็นหลักประกันคุ้มครองศักดิ์ศรี สิทธิเสรีภาพของคนไทยให้เท่าเทียมกับอารยชนทั้งหลาย

2.1.2 เป็นหลักประกันให้เกิดความศรัทธา ความยอมรับนับถือของประชาคมโลกที่มีต่อประเทศชาติ ต่อรัฐบาลและต่อสถาบันของรัฐที่เกี่ยวข้อง

2.1.3 เป็นพื้นฐานที่สร้างความมั่นคงต่อการพัฒนาให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การค้า การเมืองและสังคม ซึ่งนักธุรกิจทั้งหลายก็คงปรารถนาที่จะให้ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย และสิทธิเสรีภาพก็เป็นหลักประกันที่จะทำให้เกิดความสงบเรียบร้อยนี้ขึ้น

2.2 พันธะตามรัฐธรรมนูญในมาตรา 26 และ 27 หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย และมาตรา 75 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนี้

มาตรา 26 การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ และเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

มาตรา 27 สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยาย หรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ย่อมได้รับความคุ้มครอง และผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล และองค์กรอื่นของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมายและการตีความกฎหมายทั้งปวง

มาตรา 75 รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามกฎหมาย คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล จัดระบบงานของกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนอย่างรวดเร็วและเท่าเทียมกัน รวมทั้งจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่นให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

รัฐต้องจัดสรรงบประมาณให้พอเพียงกับการบริหารงานโดยอิสระของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

2.3 มีคำถามว่า “ทำไมจึงต้องมีรัฐธรรมนูญฉบับนี้” รัฐธรรมนูญดังกล่าวมีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการเมืองและสังคม โดยเฉพาะการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมืองและมีการตรวจสอบอำนาจรัฐทุกระดับ ซึ่งเหตุที่ต้องมีก็เพราะสมัยก่อน ยุคเผด็จการมีการทุจริตคอร์รัปชั่นทั้งในวงราชการ และการเมือง หมักหมมเรื้อรังมาเป็นเวลาช้านาน

คำถามต่อไปก็คือ “ ถ้าเราไม่ช่วยกันรักษาความศักดิ์สิทธิ์ของมาตราต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญไว้ เราจะก้าวหน้าหรือถอยหลังกลับไปสู่เผด็จการในอดีตกันแน่ ? ”

3. ภาระหน้าที่ของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามรัฐธรรมนูญ

การที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้เสนอแนะไปยังรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการ ฯ ได้ให้ความเคารพต่อเอกสิทธิ์ของรัฐบาลหรือองค์กรของรัฐในการที่จะบริหารประเทศและปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งในการดำเนินการตรวจสอบ และเสนอแนะต่อกรณีต่าง ๆ มิใช่มุ่งแต่เป็นการจับผิด หากแต่เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้องได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ อันเป็นการสร้างศรัทธา ให้เป็นที่ยอมรับของประชาชนและประชาคมโลก ดังนั้น การใช้อำนาจรัฐจำเป็นต้องสร้างความโปร่งใสและความเชื่อถือต่อสถาบันของรัฐทุก ๆ สถาบันและทุกระดับ แต่การทำงานของคณะกรรมการ ฯ บนพื้นฐานหลักการดังกล่าว อาจจะไปขัดความรู้สึก ขัดผลประโยชน์ ขัดช่องทางทางทฤษฎีคอรัปชั่น หรือขัดกับผู้ที่นิยมใช้อำนาจโดยพลการ ซึ่งเป็นเรื่องที่ช่วยไม่ได้ คณะกรรมการ ฯ จำเป็นต้องปฏิบัติหน้าที่ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายโดยเคร่งครัด

4. การตรวจสอบความรับผิดชอบในการใช้อำนาจรัฐ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้มีการดำเนินการแล้วดังนี้

4.1 โดยปกติ กรณีที่มีการร้องเรียนเรื่องต่าง ๆ เข้ามา ก็มีคณะอนุกรรมการ ฯ ดำเนินการตรวจสอบอยู่แล้ว สำหรับในส่วนของการร้องเรียนเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติด เช่น การฆ่าตัดตอน วิสามัญฆาตกรรม ได้มอบให้คณะอนุกรรมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน 1 ซึ่งมีนายสุรสิทธิ์ โกศลนาวิน กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธาน ดำเนินการตรวจสอบเฉพาะเรื่องเฉพาะรายไปตามกระบวนการปกติ

4.2 ได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อศึกษาและตรวจสอบนโยบายการปราบปรามยาเสพติด โดยมีนายวสันต์ พานิช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธาน เพื่อศึกษาและตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งในเรื่องความรับผิดชอบในการกำหนดนโยบายและการใช้อำนาจสั่งการในการปราบปรามยาเสพติด

5. สรุป

5.1 โดยที่สิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ เป็นหลักการพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงทำงานโดยยึดพื้นฐานและหลักการตามรัฐธรรมนูญเป็นหลัก

5.2 สิทธิมนุษยชน มิใช่เป็นหลักการตามรัฐธรรมนูญไทยเท่านั้น แต่เป็นหลักการหรือหลักปฏิบัติสากล ซึ่งต้องมีการประสานงานและร่วมมือกันในประชาคมโลกด้วย

5.3 เกียรติภูมิของประเทศชาติต้องแยกแยะระหว่างเกียรติภูมิของสถาบัน และตัวบุคคลผู้ครองตำแหน่งในสถาบันนั้น ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ มีความพยายามที่จะทำทุกอย่างเพื่อรักษาเกียรติภูมิ ศรัทธาและความเชื่อถือต่อสถาบัน มิใช่ตัวบุคคลผู้ครองตำแหน่งอำนาจ แต่ใช้อำนาจในทางที่ผิด ขาดความชอบธรรม

5.4 ในการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง ได้พิจารณาเห็นว่า นอกเหนือจากการตรวจสอบกรณีวิสามัญฆาตกรรม การฆ่าตัดตอนในการปราบปรามยาเสพติดแล้ว ควรจะต้องมีการพิจารณาทบทวนในเรื่องกระบวนการยุติธรรมโดยส่วนรวมทั้งระบบด้วย ในการนี้ จึงเห็นควรจัดให้มีการประชุมเสวนาร่วมกันระหว่างภาครัฐ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ภาคประชาสังคม เช่น สภานายความ กระทรวงยุติธรรม ตำรวจ อัยการ ศาล สถานพินิจฯ ฯลฯ เพื่อพิจารณาในเรื่องกระบวนการยุติธรรมให้ถูกต้อง โดยใช้กรณีของการปราบปรามยาเสพติดเป็นกรณีตัวอย่าง

5.5 การที่ได้ติดต่อขอเข้าพบนายรัฐมนตรี ก็เพื่อเสนอแนะ และเรียนเชิญเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมเสวนาข้างต้น รวมทั้งเพื่อกำหนดปฏิทินดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทั้งหมดอย่างเป็นรูปธรรม โดยพื้นฐานของความร่วมมือ และความเข้าใจของทุก ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
